

PENNINGS' KEERZIJDE

2014 - 1

Redactioneel

Er zijn weer een paar blij stemmende ontwikkelingen geweest in Penningland en Omstreken, waarvan acte in deze uitgave van uw lijfblad. Ik wens u als immer weer veel leesplezier en houd me zeer aanbevolen voor uw bijdragen die ik graag onder mijn eigen naam zal publiceren: laat het mijn secretaris dan weten: hvdvo91@planet.nl

Oudere nummers van deze nieuwsbrief op: home.planet.nl/~vorst265/medals.html .

18 oktober 2014, Arssen

Waldemar Pennings

Schenking Collectie De Koning

Afgelopen zondag werd de publicist en penningverzamelaar Hans de Koning 85 jaar. Ter gelegenheid daarvan bood hij zijn collectie penningen aan Teyler's Museum in Haarlem aan. Dit gebaar werd in dankbaarheid aanvaard en precies op zijn verjaardag vond om 11:00 uur de overdracht plaats in aanwezigheid van een gezelschap genodigden in de aula van het museum. Na inleidingen van Marjan Scharloo en Jan van Pelsdonk namens Teyler's, sprak Hans de Koning de aanwezigen toe.

Hans had voor het museum nog een verrassing in petto. Toen Theo van de Vathorst 70 werd was dat aanleiding voor de uitgave van een zilveren penning, de zogenaamde "met de billen bloot"-penning. Uiteindelijk maakte Theo ook een beschaafde variant die samen met het boek beschikbaar kwam, maar Hans de Koning kon Teyler's naast deze variant ook de originele blote versie aanbieden.

Het was een mooi moment toen de gulle schenker de tentoonstelling van een select deel van de geschonken collectie mocht onthullen, waarna het nog lang gezellig bleef tijdens de receptie in het museumrestaurant.

Aldaar kregen de aanwezigen een boekje met de beschrijving van de *Collectie De Koning* uitgereikt. Dit boekje geeft een inblik in de samenstelling van een met passie bijeengebrachte collectie. Elke serieuze penningcollectionneur zou het moeten hebben.

Uitreiking Pennings' Keerzijde Penning

Op maandag 13 oktober werd voor de derde maal de Pennings' Keerzijde Penning uitgereikt. De door Christien Nijland ontworpen penning, uitgebreid beschreven in Keerzijde 2010-5,

wordt incidenteel uitgereikt aan personen die zich op geheel eigen wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor de penningkunst en die naar het idee van Waldemar Pennings daarvoor nog eens extra in de schijnwerpers geplaatst mogen worden.

De eer viel ditmaal te beurt aan beeldhouwer/penningmaker Eric Claus en behoeft eigenlijk in onze kringen geen nadere toelichting. Dit is echter een uitnemende gelegenheid om onze overwegingen voor toekenning te illustreren.

Hans de Koning publiceerde in De Beeldenaar in 2002 een catalogus van de penningen van Claus. Dat waren er toen al zo veel (282 penningen) dat het in twee publicaties moest gebeuren. In 2008 kwam er een aanvulling met nog eens 70 penningen en omdat we inmiddels alweer zes jaar verder zijn, vermoed ik dat het oeuvre inmiddels de 400 overstijgt. Is dit aantal op zich al indrukwekkend, het krijgt nog meer betekenis als we de gemiddeld hoge kwaliteit en gevarieerdheid erbij in het oog houden. Ik kan me maar moeilijk voorstellen dat er in Nederland een collectie penningen zou bestaan waarin penningen van Eric Claus ontbreken. Het hoeft dus geen enkele verbazing te wekken dat de naam van Claus meermalen werd ingefluisterd als kandidaat voor de Keerzijde penning.

Op het gevaar af dat u dat allemaal al wel eens gezien heeft, wil ik u een persoonlijke selectie uit zijn werk laten zien. Grote faam kreeg de filosofenserie, bestaande uit penningen van 21 verschillende filosofen. Van de meeste werden verschillende versies gemaakt. Ik vond de Bertrand Russel penning en de Wittgenstein penning bijzonder geslaagd:

Met name de driehoekige opbouw, karakteristiek voor veel beelden van Claus, van de tweede penning sprak me zeer aan. Wat een geweldig bezit als je de complete serie zou hebben (dat is in elk geval de Erasmus Universiteit gelukt).

Van een andere orde zijn de Cruijff-penningen. Rond 2007 maakte Eric Claus 12 penningen van Johan, in het kader van een portret-opdracht van het museum Beelden aan Zee.

Uit het begeleidende boekje (nog steeds te koop in het museum) krijg je een goede indruk van de veelzijdigheid en speelsheid van zowel Claus als van Cruijff. Impressies van Cruijff, en zijn rol in het voetbalspel dartelen over elkaar heen. Al deze kunstzinnigheid was aan onze nationale nummer 14 niet geheel besteed, maar in overeenstemming met de beroemde uitspraak - elk nadeel heft zijn voordeel – zijn deze penningen daarom nu ook in het bereik van de gewone verzamelaar gekomen.

Uit 1959 dateert de aardige penning gewijd aan de hoofse liefde van Don Quichot, Dulcinea van El Toboso.

Je kunt je helemaal inleven in het droombeeld van de fanatieke ridder uit La Mancha. Recent maakte Eric Claus een fraaie serie penningen naar aanleiding van de onthulling van zijn bronzen Pelgrimsdeur voor de Onze Lieve Vrouwetoren in Amersfoort. Het begeleidende boek is een juweel voor elke penningverzamelaar: prachtige heldere teksten en een geweldig overzicht van bronzen studies, tekeningen, schilderijen en veel penningen.

U zult me willen vergeven dat ik de andere 400 penningen onbesproken laat.

Op 13 oktober jl ontving Eric Claus de Pennings' Keerzijde penning in het bijzijn van zijn partner, de kunstenaar Heleen Levano, en de ontwerpster van de Keerzijde penning Christien Nijland.

Heleen Levano en Christien Nijland

Christien had voor Eric Claus ook nog een exemplaar van het boekje met het overzicht van de collectie “Hans de Koning” meegebracht. Daarin was Claus zeer prominent aanwezig. Het Teyler’s Museum werd in één klap 68 nieuwe penningen van hem rijker (3 andere waren reeds in hun bezit). Het doorbladeren gaf Eric Claus aanleiding tot menig smakelijke anecdote. Mogelijk dat iets daarvan nog ooit eens doorsijpelt in Keerzijde.

Tot slot, kijk vooral eens op de goed verzorgde website van Eric Claus: www.ericclaus.nl .

Daar vindt u onder meer veel penningen en ook een e-mail adres om in contact te komen als u uw collectie wilt uitbreiden. Kunstzaal Leo van Heijningen in Den Haag heeft doorgaans veel penningen van Claus in voorraad en dat is heel plezierig want je moet een penning toch in de handen gehouden hebben voor je tot aanschaf besluit.

Niet te missen literatuur:

1. Fons Asselbergs, De Pelgrimsdeur van Amersfoort – Een werk van Eric Claus, Stichting Open Oog, Amersfoort, 2014.
2. Hans de Koning, Penningcatalogus Eric Claus, De Beeldenaar, 2002-1, blz 12-23 en 2002-2, blz 63-90 (met veel foto’s van penningen)
3. Hans de Koning, Supplement op de Penningcatalogus Eric Claus, De Beeldenaar, blz 261-269, 2008.
4. Eric Claus, Nummer 14 in brons, 2007

5. Eric Claus, Twenty-one twentieth century philosophers in bronze, Stichting Lieve, Baarn, 2000

Penningobject

Ter gelegenheid van de zeventigste verjaardag van mijn vrouw en mij, maakte onze dochter Olga een penning-gerelateerd object. De tweezijdige penning heeft de vorm van een sleutel. Op de ene zijde is een levensboom weergegeven:

Olga wist dat haar ouders het werk van Jacoba van Heemskerck bewonderen en had daarom haar boom gebaseerd op een schilderij van deze kunstenaressen.

Jacoba van Heemskerck, 2009-2010, collectie Haags Gemeentemuseum

De andere zijde van de penning gaat in op onze grote passie: kunst.

De tekst luidt: *vita brevis est longa ars*, en dat had ons motto kunnen zijn. Het gegeven dat we beiden 70 werden in het zelfde jaar, is weergegeven met de wiskundige expressie $2(LXX)$. Voorts had Olga twee halve eieren uit marmer gehakt, elke helft representeert een ouder.

U ziet in beide helften aan de bovenkant een sleufje. Daarin past de sleutel. Op ingenieuze wijze heeft Olga hiermee gesymboliseerd dat haar ouders een hecht paar vormen. Dat wordt zichtbaar als het geheel met de (vogel)pootjes op een sokkel wordt geplaatst:

Het hoeft geen betoog dat we enorm blij waren met dit geschenk, dat uiteraard een prominente plaats in huis heeft gekregen.

Mijmeringen bij een appel

Theo van de Vathorst maakte een paar geestige penningen rond het thema “and all was for an apple”. De eerste, met Eva die Adam een appel aanbiedt, werd gemaakt in 1992 en staat nu op

mijn bureau opgesteld. Ik kijk er dus regelmatig naar. Misschien een volstrekt triviale gedachte, maar plotseling viel het me op dat je van enige afstand echt een bronzen appel ziet staan. Zelfs de foto laat dat zien, maar de illusie is in werkelijkheid echter (merkwaardige zin, maar dit terzijde). Ik vond dat opmerkelijk omdat de penning vrijwel plat is en Theo moest dus alle zeilen hebben bijgezet om met een platte penning een ronde appel te suggereren.

Iedereen die wel eens een appel getekend of geschilderd heeft weet dat je je best moet doen om de bolle vorm te accentueren en dat is niet zo lastig: je kunt een glimplekje aanbrenge en je kunt de schaduw aangeven. Met een penning is dat veel moeilijker. Eigenlijk geldt dat voor alle afbeeldingen op een platte penning, maar daar ben je aan gewend. Bij zoiets simpels als een appel viel het me plotseling op. Ik ging toen nog beter beseffen hoe bijzonder het is dat ook de andere zijde een prachtig plastisch beeld van Adam en Eva weergeeft. Soms dreig je te vergeten hoe bijzonder het is dat een beeld plastisch in één kleur en in één materiaal volkomen overtuigend in een vrijwel plat vlak kan worden weergegeven. Nu realiseer ik me weer dat het portret van Wittgenstein, zie het verhaal over Eric Claus, niet alleen zeer overtuigend is, maar bovendien weergaloos knap is uitgevoerd.

EINDE VAN DIT NUMMER VAN KEERZIJDE